

Arbeidsmarktregio Midden-Brabant Inburgering+ (IB+)-routes

Tijdens de pilot worden door de regio Midden-Brabant zogeheten spilfunctionarissen ingezet. Deze hebben als taak de verbinding en samenwerking te versterken tussen regionale partners (aanbieders van taal en participatie) die met statushouders te maken krijgen. Dit mondt uit in een duaal traject voor de deelnemers.

Aanleiding en doelgroep

De Inburgering+-routes zijn onderdeel van een grotere pilot, namelijk de pilot Inburgering+. Vanaf 2016/2017, met de verhoogde asielinstroom, is de arbeidsmarktregio Midden-Brabant actief bezig met het bieden van ondersteuning aan statushouders om integratie en participatie te bevorderen. Hieruit is vanaf 2018 de pilot Inburgering+ voortgekomen. Deze pilot heeft als doel om door *learning by doing* statushouders door een vroegtijdig, integraal en doorlopend aanbod optimaal in staat te stellen om volwaardig te integreren en participeren in de regio. Om de aansluiting op de arbeidsmarkt, integratie en participatie van statushouders te versnellen en verbeteren, zet de regio binnen de pilot Inburgering+ in op het ontwikkelen van Inburgering+-routes (duale trajecten). Deze combineren flexibele inburgering met vaktaal, participatie vanaf dag 1 en een doorlopende leerlijn met als doel om uit te stromen naar werk. Naast dat er sprake is van een sectorale aanpak, wordt het traject samengesteld op basis van de behoeften en talenten van de statushouder. Het inzetten van **spilfunctionarissen** bevordert de totstandkoming van de Inburgering+-routes.

De IB+-trajecten richten zich op inburgeringsplichtige statushouders met een bijstandsuitkering. Dit kunnen zowel nareizigers zijn als nieuwe instroom van statushouders of statushouders die momenteel aan het inburgeren zijn. In totaal wordt verwacht dat tussen oktober 2019 en augustus 2020 60 personen zullen deelnemen.

Doelen en verwachtingen

Er is geen sprake van een specifieke aanpak, gericht op een bepaalde groep statushouders. Het doel is om het regiobrede aanbod van voorzieningen (zoals taalonderwijs en participatieondersteuning) voor statushouders te bundelen tot één proces. Een regionale **spilfunctionaris** heeft een faciliterende rol in het samenbrengen van betrokken organisaties in de regio en het stroomlijnen van duale trajecten in de drie routes. Hierbij kan gedacht worden aan het versterken van samenwerkingen tussen taalscholen en werkgevers om te bewerkstelligen dat er ook werkervaringsplekken beschikbaar komen voor mensen met A0-taalniveau.

Het einddoel van het traject kan per deelnemer verschillen. Het doel is dat statushouders op een plek terechtkomen die past bij hun mogelijkheden en ambities; hierbij kan uitstromen uit de bijstand in sommige gevallen een te hoog gegrepen doel zijn. Tijdens het traject wordt beoogd zelfredzaamheid van de deelnemers te vergroten. Zonder dat het een directe doelstelling is, gaat men er echter wél van uit dat de inzet op talentontwikkeling zal leiden tot een duurzamere uitstroom. Ook wordt beoogd dat deelnemers aan het eind van het traject het inburgeringsexamen zullen halen en zij hun netwerk vergroot zullen hebben.

Werving en intake

De regio Midden-Brabant streeft ernaar om voorafgaand aan huisvesting in een gemeente al vanuit het azc een beeld van de statushouder te schetsen. Dit komt voort uit de overtuiging dat wanneer al vroegtijdig een breed beeld gevormd is, zo snel en effectief mogelijk een duaal traject kan worden ingezet. Dat gebeurde tot 1-1-2021 via het Welkomhuis. Tijdens twee introductiedagen werd een brede in-

take afgenomen en voorlichting gegeven over het vervolgtraject. Het resultaat was een concept Plan Inburgering en Participatie (PIP) met een advies voor een vervolgroute (dual traject). Het doel was tevens dat statushouders vanaf opvang al meteen konden starten met de vervolgroute. In de praktijk bleek dat:

- twee introductiedagen te kort zijn om een goed beeld te krijgen van de statushouder;
- opvang in de regio nodig is om te kunnen starten met een vervolgroute in de gemeente van huisvesting;
- vervolgroutes lastig van de grond kwamen, waardoor er na het Welkomhuis geen vervolgaanbod was. De spilfunctionarissen en partners hadden meer tijd nodig om duale trajecten op te tuigen.

Om deze redenen is met Refugee Team het starttraject opgezet: een dual traject van 26 weken gericht op activatie, taal en oriëntatie op het vervolg.

Activiteiten binnen traject

Binnen de pilotperiode is het starttraject opgezet en operationeel, evenals duale trajecten in de onderwijs-, B1/werk- en Z-route.

Het starttraject

Vanuit het Welkomhuis (tot 1-1-2021) start de statushouder met het starttraject. Aan het einde van het starttraject is de statushouder klaar om uit te stromen in één van de IB+-routes. Het starttraject bestaat uit twee fases. In de eerste fase (10 weken) verzamelt de statushouder onder begeleiding van Refugee Team informatie over zichzelf om de eigen startpositie in kaart te brengen. Aan het einde van deze fase wordt het concept Plan Inburgering en Participatie verder geconcretiseerd en een realistisch perspectief gevormd. De tweede fase is gericht op ontwikkeling op verschillende leefgebieden en participatie in de maatschappij, via voorlichting, het bijbrengen van vaardigheden o.a. in workshops en participatieplaatsen. De inhoudelijke thema's van de participatieverklaring en Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) zijn hierin verwerkt. Separaat volgen de deelnemers taallessen, die organisatorisch en inhoudelijk zijn afgestemd op de andere onderdelen. Begeleiders bouwen gedurende het starttraject een band op met de deelnemer, waardoor bemiddeling naar een participatieplaats makkelijker wordt. Vanwege de coronacrisis vielen echter veel participatieplaatsen weg en werd doorstroom belemmerd. Vanaf 1-1-2021 zijn het Welkomhuis en de eerste fasen van het starttraject samengevoegd tot een brede intake van tien weken. Fase 2 van het starttraject is omgevormd tot een oriëntatietraject van zestien weken. De uitvoerder van de brede intake en het oriëntatietraject is het Refugee Team.

IB+

Na het starttraject (vanaf 1-1-2021 brede intake en oriëntatietraject) volgt instroom in een route: B1/werk, Z of onderwijs. In deze routes staat inburgering (taal, KNM, MAP, PVT) centraal, gecombineerd met een flexibel '+'-onderdeel. De '+' bestaat uit participatie in de vorm van oriëntatietrajecten, vrijwilligerswerk, stage, dagbesteding, opleiding of betaald werk. De '+' is maatwerk en wordt ingevuld naar gelang de behoeften en talenten van de statushouder, samen met de casemanager en eventuele externe partijen. Wanneer er bijvoorbeeld extra aandacht nodig is voor (psychische) gezondheid of schuldenproblematiek, kan dit ook in de '+' verwerkt worden in samenwerking met schuldhulpverlening of gezondheidszorg in de regio. Regiogemeenten krijgen vrijheid om de '+' in te vullen naar gelang de mogelijkheden die beschikbaar zijn. De trajecten bestaan uit vaste onderdelen waar iedereen aan deelneemt, maar het participatieonderdeel verschilt per route.

Vanuit de pilot zijn verschillende routes opgezet en operationeel, waaronder een B1-werkroute met Vluchteling aan Zet, een B1-werkroute in de horeca, een Z-route en onderwijsroute voor hbo en universiteit. Een mbo-onderwijsroute is in ontwikkeling. In deze routes zoeken taal- en participatieaanbieders elkaar op en geven ze invulling aan het traject vanuit een gezamenlijke visie. Bij bijvoorbeeld de B1-werkroute van Vluchteling aan Zet verzorgt een taalaanbieder de taal en zorgt Vluchteling aan Zet voor het arbeidsfit maken van de statushouder en het matchen aan een participatieplaats en de begeleiding. Een belangrijk aandachtspunt is de kosten van de Z-route. Een intensief en langdurig traject is nodig om deelnemers zelfredzaam te maken. Dat brengt hoge kosten met zich mee. Voldoende financiering vanuit het Rijk is een belangrijke voorwaarde voor verdere uitrol van de routes.

Taalonderwijs

Tijdens de pilot werd duidelijk dat de originele opzet waarbij taalscholen een brug zouden slaan naar de arbeidsmarkt en de verbinding zouden zoeken met participatieaanbieders niet werkbaar was. Het idee was dat taalscholen een samenwerking aangingen met een participatieaanbieder en naast de reguliere lessen sectorgerichte taallessen aanboden afgestemd op het participatieaanbod. Taalscholen stonden niet te springen om hun *core business* aan te passen en hadden onvoldoende tijd om een participatiecomponent te organiseren. Daarnaast waren er te weinig deelnemers om sectorale groepen te maken. De regio kan taalaanbieders binnen de huidige regelingen niet dwingen om mee te werken. Daarom heeft de regio het omgedraaid en een participatieaanbieder gezocht die open staat om met een taalaanbieder een duaal traject op te zetten. Het Refugee Team heeft veel geïnvesteerd in de samenwerking met taalscholen, wat werd gefaciliteerd door de spilfunctionarissen. Uiteindelijk is er met twee taalscholen een programma opgesteld dat inhoudelijk aansluit bij de participatieactiviteiten van het Refugee Team: het starttraject. Omdat er nog sprake is van een vrije markt waarbij een statushouder zelf de taalaanbieder kiest moest er alsnog veel afstemming plaatsvinden met andere taalscholen.

Spilfunctionaris

De spilfunctionaris heeft de taak om de samenwerking tussen taal- en participatiepartijen op gang te brengen: partijen soms letterlijk met elkaar te laten kennismaken en mogelijke verbindingen zichtbaar te maken tussen de verschillende activiteiten van deze partijen. De ervaring is dat taal- en participatiepartijen elkaar niet van nature opzoeken en weten te vinden. Om tot goede duale trajecten te komen is het nodig dat zij daarbij geholpen worden.

Samenvattend zijn de kernelementen van de aanpak:

- de bestaande infrastructuur rond inburgering en participatie stroomlijnen, bundelen en verder doorontwikkelen voor een effectievere aanpak met behulp van de spilfunctionaris;
- alle partijen die betrokken (willen) zijn bij inburgering en participatie mee laten denken en in verbinding met elkaar brengen, zodat de neuzen dezelfde kant op staan en een efficiëntieslag gemaakt kan worden (bijvoorbeeld minder intakes);
- proactieve en vroegtijdige oriëntatie en participatie en zeer uitgebreide intake vóór nieuwkomers die zich vestigen in de gemeenten;
- korte lijnen creëren tussen alle betrokken partijen zodat nieuwkomers sneller de ondersteuning kunnen krijgen die zij nodig hebben tijdens het traject;
- integraal duale trajecten waarbij taal, participatie, voorlichting en vaardigheden en coaching op elkaar zijn afgestemd en elkaar aanvullen;
- taalscholen hebben een directe link met de praktijk doordat trajecten inhoudelijk geïntegreerd zijn met de taallessen.

Betrokken partijen en samenwerking

In de arbeidsmarktregio Midden-Brabant is al in 2016 een bestuurlijk regionaal akkoord gesloten in het kader van de VOI. In opdracht van de regio zullen twee *spilfunctionarissen* opereren die afstemmen met de regionale partners zodat hun trajectonderdelen goed aansluiten op de andere activiteiten van de deelnemers. De spilfunctionarissen werken nauw samen met de beleidsmedewerkers en casemanagers van de regiogemeentes. Het *Refugee Team* voert, in opdracht van Hart van Brabant, de brede intake, voorlichting en een oriëntatietraject uit. De *klantregisseur* van de gemeenten blijft de centrale spil rond de individuele deelnemers en houdt het verloop van de trajecten in de gaten.

Op de werkvloer krijgen deelnemers ondersteuning van jobcoaches vanuit sociaal werk en re-integratiebedrijven. Verder zullen deelnemers te maken krijgen met inburgeringsscholen, maatschappelijke organisaties, sociaal werk, werkgevers en eventueel schuldhulpverlening en gezondheidszorg.

Deze aanpak wijkt af van het bestaande en loopt voor op de nieuwe wet. Buiten gebaande paden denken en werken, meer samenwerken en durven experimenteren is noodzakelijk. Dat is lastig en vergt veel van partijen in de regio (o.a. tijd, capaciteit en vernieuwingskracht). De eerste stappen zijn gezet. De komende periode gaat de regio hier verder mee aan de slag.

De **belangrijkste lessen** volgens de projectleiding:

- Inburgeren mag leuk zijn. Onderneem verschillende sociale activiteiten en gebruik afwisselende werkvormen. Dan komen de talenten van statushouders vanzelf naar voren.
- Laat de statushouder zelf de regie nemen.
- Wees oprecht geïnteresseerd in de statushouder en leer hem/haar kennen.
- Vroege activatie werkt. Dit is een investering, maar deze betaalt zich later terug.

Zie ook

- https://www.divosa.nl/sites/default/files/onderwerp_bestanden/screening-matching-eindverantwoording-midden-brabant.pdf
- www.nieuwebrabanders.nl

Contactpersonen

- Floor Schalken, Projectleider Inburgering+, floor.schalken@tilburg.nl
- Jorrit Hermes, Spilfunctionaris en Accountmanager arbeidsmarkt, Jorrit.Hermes@tilburg.nl
- Vanessa Timmer, spilfunctionaris, vanessa.timmer@tilburg.nl.